

**Dodekas quaestionum medico-physiologicarum, auxiliante coelesti
archiatrô, / sub praesidio Dn. Laurentii Straussii ... submittit
Johann-Georgius Becht, Heilbronnensis.**

Contributors

Becht, Johannes-Georgius.
Strauss, Lorens, 1603-1687.

Publication/Creation

Giessae : Typis Viduae Kargeri, Anno M.DC.LXXVII. [1677]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/jmfhchkb>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

ΔΩΔΕΚΑΣ

QUÆSTIONUM
MEDICO-PHYSIO-
LOGICARUM,

Auxiliante Cœlesti Archiatro,

Sub Præsidio

DN. LAURENTII STRAUSII,

Med. Doctoris, hujusque & Physic. Profess.
Ordinarii,

*Dni. Fautoris, Præceptoris, atque Hospitis
honorandi,*

Placidæ ιατροσοφῶντων censuræ
submittit

JOHANN-GEORGIUS BECHT,
Heilbronnensis.

Ad diem Septembr. horis locôq, consuetis.

G I E S S Æ,

Typis Viduæ Kargerî, Acad. Typogr. Ordin.
ANNO M.DC.LXXVII.

THE

AMERICAN

PHYSICIAN

AND

THE

OF

THE

OF

THE

OF

OF

OF

OF

OF

OF

Q. D. B. V.

Nter eas Medicinæ partes, quæ ad sufficientem, tum *Subiecti*, tum *Finis* istius cognitionem necessariae sunt, & hinc non ineptè prægredientes appellantur, ea, quæ, quod naturalem Humani Corporis statum consideret, φυσιολογικὴ dici suevit, agmen meritò ducit: cum rectum sit regula sinistri, suiq; & obliqui iudex, autore Philosopho l. i. de anim. tx. 85. Medicumq; ceu benè monet Galen. lib. de Ossib. sub init. prius id, quod secundum naturam est, quàm quod contrà naturam, cognoscere oporteat. Quandoquidem verò circa hanc ipsam Partem plerique, οἱσὶ μέλει τὸ, καὶ ἐν οἷς μέλει, diversimodè occupantur, suâque in exasciandâ opinionone singuli magnâ vi brachia tollunt, *Quæstiones* quasdam *Physico-Medicas* insigniores tantò ex penu seligere, & sub incudem revocare placuit; non quod contentiosus esse cupiam, qui genius χαρμεστῆς Artis nostræ studio minimè convenit, sed quod in amicabili conflictu fieri posse sperem, ut veritatis, cui unice studendum reor, igniculi atque scintillæ, collisis inter se argumentorum qf. silicibus, tantò facilius eliciantur, victusq; juxta ac victor habeant, de quo sibi gratulentur, idque generis bella, *concors ipsa Quies, qualia, paxq; fovent*, non tam abhorreant, quàm potius exoptent. Sit igitur, ἀγαθὴ τύχη!

Q. I. An Physiologia vulgaris inter præcurrentes Medicinæ partes ministras referenda sit?

Physiologia vulgaris h. l. nobis audit ea, quæ in recensendis Elementis, Temperamentis, Partibus, Humoribus, Spiritibus, Fa-

utilitatibus, atq; Actionibus tam proluxa est, ut nihil aliud agere videatur: dumq; res hanc Physiologiae Medicae objectum constituit, τρόπον τῆς παιδείας non parum confundit. Quod etiam reducendos puto, qui in demonstrandis atq; expoliendis tum *Cartesiana*, tum *Hermetica* hypotheseos principiis adeo sudant, ut amplius, quod versentur in foro, etiam si Ars ipsa aurem vellicat, mentem subire haut possit. Hostiles oportet eorum refricare memoriam, quae notanter edisserit *Galenus*, ad *Thrasymbul.* ita scribens: τὰ δίκαια τῶν λεχνῶν ἐκάσταις θεωρήματα τὸ ἴδιον ὀρίζεται καὶ κείναις. Neque est, ut Philosophiae naturalis cum Medicina nexum nobis quis objiciat, & summam hinc utilitatem redundare urgeat; sit enim ita, quod nemo facile negaverit, nisi πολυθρύλλιον illud: *Vbi desinit Physicus, ibi incipit Medicus!* planè ignoret, attamen tantum abest, ut tum nexus iste, tum illa, quam depraedicant, utilitas proprietatem terminorum tollat, ut potius, suum cuiq; tribuendum esse, innuat, immo inculcet. Eccur enim desinere dicitur *Physicus*, ubi *Medicus* incipit, nisi quod diversus utrobiq; considerandi modus observari, omnisque adeo ἀλαξία, quae proculdubio maxima docentium discientiumq; est perniciēs, praecaveri debeat? Considerat utique *Medicus* etiam *Res Naturales*, verum non quae tales; admittit eas ad forum suum tanquam Physiologiae Medicae fundamentum, antea ex *Physicis* cognitum atque perceptum; minimè verò tanquam illius objectum, in quò τὸ κατὰ φύσιν καὶ τὸ παρὰ φύσιν utramque paginam implet, id quod nervosè docet *Brun. Dogmat. Medic. General. pag. 14. seq.* & jam dudum etiam primus ostendit *Hippocrates*, dum (monente *Celsò* in *prafat. lib. 1.*) Medicinam pro parte Philosophiae antea habitam, aut cum Philosophia in unum coagulum quasi redactam, ab eadem prudenter separavit, & utramque discendam quidem, distinctè tamen tradendam docuit.

Q. II. An Sanitas rectè definiatur per

Διάθεσιν κατὰ φύσιν?

In describendâ Sanitatis naturâ, legitimoque istius generis constituendo plurimum laborare ubiq; autores, vel leviter illorum monumenta inspicienti patet; sunt, quibus Sanitas nil nisi *Harmonia*; sunt, quibus *Relatio* mera videtur; hic per *potenti-*

am, ille per qualitatem, iste deniq; per *Διάθεσιν κατὰ φύσιν* definiendam ducunt. Et quis omnes id generis tricas recenseat? Cum autem homines tum se sanos esse, & non ægrotare existiment, quando partium corporis ministeriò naturales & vitæ necessarias actiones sine vitio, vel impedimentò aliquò obire valent, haut adeò obscurum esse posse videtur, in quonam formalis sanitatis ratio consistat; quandoquidem, ut recte *Galenus l. de diff. morbor.* statuit, *ὃ τὸ ἐνεργεῖν ἔστι τὸ ὑγιαίνειν, ἀλλὰ τὸ δύνασθαι.* Ex quò fluít, minimè errare illos, qui sanitatis naturam per *δύναμιν φυσικὴν* (quam etiam ipse *Aristot. in Categor. καθ' ἣν ὑγιαίνειν λέγομεν*, esse docet,) nobis definiunt. Quando autem hæc ipsa corporis naturalis actiones exercendi potentia τὴν διάθεσιν κατὰ φύσιν, tanquam causam actionum proximam atq; immediatam agnoscat, cum autore etiam ipsò *Galenò c. l. agendi facultas à naturali organorum constitutione dependeat*, sequitur sanè in definitione sanitatis completà (qualem etiam *Sennertianam* censeo) hujus dispositionis Sive constitutionis mentionē omitti minimè posse. Quinimò etià cum laudato *Pergameno* causalē illi, quæ formalis dici amat, sanitatis definitionē quandoq; præferre, tantò minùs dubitamus, quantò magis Medici actionibus sæpiùs jam dicta *Διάθεσις κατὰ φύσιν ἐνεργείας ποιητικὴ* subjecta est. Quibus ita perpensis, haut difficile erit, respondere illis, qui sanitatē nil nisi *συμμετρίαν*, vel *Relationem*, vel *Qualitatem* esse contendunt, quamvis enim aliquam omninò sanitati *ἀρμονίαν* atque moderationem inesse, ultrò cum *Galenò, l. de diff. morbor. sub init.* largimur, hinc tamen τῆς ὑγείας essentiam minimè exhaustiri, aut sufficienter enucleari posse, res ipsa loquitur, cum longè aliud sit τὸ dicere sanitatis, aliud v. τὸ esse illius, quæ cum pleraque ferè usum transcendant Medicum, ne in *ζητήσεσι λογικαῖς* (prout tales quæstiones à *Galenò 3. loc. aff. c. i. vocantur*) tempus terere videar, verbum non amplius addam. (confer. *Linden. Meletem. Med. p. 56.*)

Q. III. Quodnam sit subjectum Sanitatis?

Cum sanitas non tantum materialis, sed & accidentaria forma sit, h. e. non solum secundum essentiam pariter ac existen-

tiam à materiâ pendeat, verùm etiam per modum adjacentis, non simpliciter accidentis, sese habeat, in istius definitione utiq; etiam subiecti meminisse oportet. Notanter dico : *non simpliciter accidentis*, Quamvis enim Sanitas tum propter subiecti fluxilitatem, tum varietatem alimentorum, (quorum utrumque ut occasionem arti dedit, ita cottidiè negotium facessit artificio) maximè sit variabilis, tamen, veluti adjunctum essenziale se habet, atque inseparabilis est, saltem ex totò: siquidem sine hoc corpus nec vivens est, neque esse potest: adeò ut etiam in ægrotantibus, ubi inerudita plebecula jam omnia νοστερά judicat, sanitatis omninò aliquid superesse ἰνὰ τὸς φιλόσοφος qf. oculis cernat. Quibus præmissis, de re ipsâ nunc acturus, Sanitatis subiectum quale nam sit? roganti: respondeo, Esse corpus, non quidem *naturale*; ecquid enim arti utile habet scientia corporis (verba sunt *Linden. d. l.*) ex elementis non rarò fictitiis constituti? neque *animale*, nisi quatenus structurâ & usu convenit cum nostro, & ubi id multa in se vivo præbet sectione exploranda, quæ scire aliter non licet; Verùm *humanum*, utpote quod, ut alibi ostendimus, amore & cura nostrâ καὶ ἐξοχὴν dignum est. Humanum itaque corpus est quod, tanquam subiectum sanitatis, hic considerandum habemus, & quod nobis illam *Hippocratis* ἐλομελίσω, h. e. totius corporis conflatâ ex membris compaginem suppeditat: hinc licet, quâ totum, nostræ primariò subijciatur contemplationi, tamē ejus non negligenda est conditio & natura, quâ si vel unica vacillet insignior particula cōponens, vitiū contrahit, ut homo καθ' ὅλον non modò, verùm etiam secundū hanc vel illam partem ὅλ' ὁ ἀγροτᾶς deprehendatur. Immo vero, si *Willisium* audimus, totum hocce ad ipsam quoque animâ, si non ipsam Rationalem, vitalem tamen atque sensitivam, quam, præter Rationalem, homini inesse distinctam, tum autoritate, tum rationibus haut paucis conatur ostendere) sese extendit, ac sicuti totius Artis Medicæ, ita quoque Sanitatis subiectum existit. Cæterum, dum corpus humanum, hujusque partes, pro subiecto Sanitatis agnoscimus, restat, ut quâ sub ratione id velimus dictum, jungamus, adeoque τὸ ὅλον ἐπιστήμης exprimamus. Est vero is, quod H. corpus non consideretur tantum secundum suam soliditatem, sed etiam secundum vitalitatem; Neque

que enim partibus tantummodò solidis, quâ talibus, verùm etiâ, quâ viventibus, potentia & aptitudo illa agendi, (in quâ Sanitatis naturam sitam esse, alibi ostensum fuit,) tribui potest. Unde ipsemet *Sennerius* l.1. *Inst. Med.* 3. *Cum actiones*, inquit, *tantum partibus viventibus competant, ipsa quoq; Sanitas seu agendi potentia tantum viventibus partibus attribui potest.* Et quæ aliter sentiri, judicarique queat, nisi quis fortè partes etiam emortuas hominis pro Sanitatis subiecto venditari velit?

Q. IV. An etiam Humores & Spiritus sint subiectum Sanitatis?

Conlectarium hoc etsi ex modò dictis vel sponte fluat, placuit tamen, ut dilucidius res pateret, peculiari id quæstione resolvere. Nota autem est solennis partium H. C. divisio, quâ juxta *Hippocr.* l.6. *Epid.* sect. 8. in τὰ ἰσχυρὰ, ἢ ὀρμῶντα, ἢ ἐνιχόμενα σώματα, h. e. uti *Galenus*, fidelissimus *Cos* hyperaspistes, explicat, in partes solidas, spiritus, atque humores dispescuntur: has intercùm triplex ista accidentalium partium dispositio, per quam dicta δύναμις φυσικὴ τῆς ἐνεργείας ποικιλικὴ in actum deducitur, in solidis, quæ vocantur, partibus sensibilibior, atque evidentior occurrat, usus in Medicorum Scholis jam olim obtinuit, ut *Solida καὶὰ προσάσια* partes corporis viventes, & consequenter Sanitatis subiectum magis adæquatum definirentur. Quod si commodè explicetur sicuti nihil absurdi infert, ita nostræ assertioni neutiquam contrariatur. Et quæ posset? quandoquidem, ut modò innui, non emortuas hominis hîc contemplamur partes, dum subiectum sanitatis constitutum imus. Tales a. profectò forent, si ipsis non dicam τὰ ἐνιχόμενα τὰ ὑγρὰ, sed quæ in hisce maximam partem nidulantur, τὰ ὀρμῶντα auferre vellemus. Id quod vidit etiam *Fernelius*, utut solidarum partium partes strenuè agens, dum l.1 *Patholog.* 3. *Partem corporis dici*, scribit, *quæ ex solidâ & carniformi, atq; ex innatò spiritu, in quo natus calor inest & facultas, constituitur;* Patet igitur, quàm non liceat, in constituendo Sanitatis subiecto spirituum oblivisci, quippe qui, præterquam quod triplicem illam, (de quâ superius,) διατίθεται, cum

humor-

humoribus & solidis fere communem habent (quæ vel sola ratio sufficeret) præcipuum in vitæ officiis sibi munus vendicant, dū ἐνορμῶντων τὰ πνεύματα πάντῃ ἐξικεῖται τὸ σῶμα & ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ παθίως τε καὶ ἀκωλύτως, ut in Hippocr. doctrinam Galen. l. de tremor. & palpitat. c. 5. commentatur. Quò etiam indubiè respuerunt, quicunque spiritibus primum inter partes locum, cum *Velthufio* tr. de Liene, p. 1. assignârunt, vel novam istorum Medicinam (quod præ aliis curiosè peregit *Wirdigius*) nobis dederunt: longè sanè præferendi illis, qui cum *Backiol* de mor. Cord. c. 2. & aliis, horum in nobis existentiam in dubium vocarunt non modò, verùm etiam plane negârunt, quibus tamen, præter laudatos autores, etiam *Deusingius* Exercit. de spirit. §. 43. seq. & *Schenkius*, in Schol. part. f. 1 p. 1. c. 2. ex asse satisfecerunt. Cæterùm, ut ad semitam redeamus, non arbitramur, movere nos debere illorum objectionem, qui sanguinem & spiritus causæ efficientis vicem potius sustinere, hincque à Medicis ὁμοθυμαδὸν tum Sanitatis tum Morborum causis accenserj; adeòque pro sanitatis subiecto venditari, absque insigni ἀταξία errore, minimè posse contendunt: tantum enim abest, ut talis metus metuendus sit, ut potius distincta consideratio omnem omninò tollat. Aliud siquidem est, contemplari sanguinem & Spiritus in se & suâ naturâ, aliud vero utrumque considerare, quatenus solidis appropriantur partibus; priori modò causæ efficientis vicem gerere, lubenter largimur, posteriori vero ratione ad subiectum pertinere, hætenus allata evidentè convincunt, ut lite sic diremptâ nullus amplius superesse scrupulus videatur.

Q. V. Quænam sit natura vel essentia
τῶν ἐνορμώντων, seu Spirituum?

In corpore humanò, uti & aliis viventibus naturalibus, movens aliquod naturale secundarium necessariū esse, in anteced. Quæst. brevitati studentes præsupposuimus, præsertim cum res ipsa satis clarè nobiscum loquatur, & alioquin omnia hodieque, etiam quæ ordinariò naturæ cursu fiunt, supernaturaliter contingere, asserendum sit, singulisque momentis miracula à Deo elicere

elicere cogamur, quod velle etiam *Rebault. in Physic. P. 1. C. 10.* videtur. Cujusnam verò naturæ atque essentia illud *impetum faciens* sit, nunc, discendi gratiâ, breviter dispicere lubet. Diversis videmus uti appellationibus, quoscunq; hoc argumentum defatigavit. Alii namque *Calidum nativum*, alii *Spiritum*, *Flammam vitalem* alii, prout cuilibet hic l. ille respectus arridet, nuncupare amant: neque mirum, cum quò quid simplicius, eò sensibus cognitu difficilius esse sueverit. In hoc tamen plerique ferè tam recentiores, quàm veteres conveniunt, Movens illud, quod analogicè à Medicis, propter summam subtilitatem atque mobilitatem, ut plurimum *spiritus* vocatur, & à quibusdam duplex, ab aliis triplex asseritur, materiam communem, portiones nimirum sanguinis volatiles atque subtiliores agnoscere. Chymici, cum particulas salinas, & oleosas seu sulphureas, (non quidem crassiores illas, sed in hisce latentes, insipidas & feminales) omnium esse subtilissimas & maximè activas esse deprehendant, arbitrantur, illos intra nos corporum motores (quos jam olim *omnia semper movere* docuit l. 1. *de vict. rat. Hippocrates*, & per se mobiles, semperque mobiles *Galenus* agnovit) ejusdem cum dictis esse naturæ, & magis duntaxat subtiles censuere, adeoque nonnulli hosce spiritus per particulas mixti viventis cujuscunq; subtilissimas salinas & sulphureas, sub debita ac non interrupta contiguitate ac quantitate, potentiâ motivâ & operativâ, secundum corporis, quod incolunt, proprietatem & organisationem à Deo instructas, definiverunt. Quæ quidem quoniam non planè improbabiliter dici, plurimis tum ratiociniis, tum experimentis assertores probant, permittendum utique ducimus, ut suam, quam de his habent, sententiâ utpote pro fine introducendo artis satis accommodatam, proponant, eademque liberè utantur. Interim uti hic modus in rebus est, ita medium tenuere beatissimum. Nimis alioquin sapit *Narcissi* in fontis speculo se redamantis genium, si non similibus utentes terminis, sed suò rem proponentes modò, statim pro Miso-Chymicis, nescio quid somniantibus, habeamus; cum tamen ipsi assertores fateri cogantur, principia sua, si non materialiter, saltem formaliter pyrotechnica producta esse. Ut jam alia multa, Chymicis non ignota, sileamus. Quodv, de Dirigente (quod spirituum varias operationes ordina-

re supponunt, & Ideā vocant) à variis proponi variè solet, neq; cōsuetudini neq; organisationi adscribendum, quin potius in ipsā animā, quæ principalis suarum actionū causa est, quærendū ducimus; equidem neque vim consuetudinis, neque organisationis necessitatem, usumq; ignoramus, remotius tamen adhuc utrumque est, quàm ut idealem nobis instinctum proximè sistere valeat. Verum ne nimis ab Ideā hac miris involutâ tricis, ad forum Physicum abrepti, eorum, quæ in primâ *Questione* monuimus, parum recordari videamur, ad alia nos conferimus.

Q. VI. Quænam sit causa Sanitatis.

Quid h.l. respondendum veniat, facilè liquebit, si, quæ superius *Quest. 2.* allata sunt, in mentē quis revocare voluerit. Paucis ut me absolvam; dico esse τὴν εὐδιάθεσιν τῆς σώματος, vel, si mavis, constitutionem corporis humani, hujusque partium naturalem: quandoquidem, uti *Lindenio* videtur, constitutionis vox efficientis naturam, imò ipsam Naturam magis exprimit; dispositio v. finem, s. Functionem. Dispositio enim subjecti modum, quò sit Naturæ accommodatum ad certam operationem, dicit. Quò ipsò patet, sermonem jam nobis esse, non de causa sanitatis formali, nec finali, sed solùm de Efficiente, quam etiam Medico sufficere, tum aliquoties docuit *Galenus*, eam cum *Platone* ἀπλῶς αἴτιον appellans, tum etiam ipsemet Artis usus confirmat. Hæc verò naturalis corporis ejusque partium constitutio fundatur in justâ temperie, legitimâ organisatione, & decente unitate; ne vero putes, nos ipsam sanitatis essentiam cum hujus causâ hoc pacto confundere, duco te ad ipsas jam suprâ enumeratas partes, in quibus pro cujusque naturâ & geniò tria ista probè contemplari oportet, quoties humores, spiritus, partesq; solidas, pro causâ sanitatis allegare animus est. Quid? partes solidas, inquis, heic quoque mihi obtrudes? Omnino: licet enim non sint causæ propinquæ sanitatis, quæ universalis est, aut quatenus in temperie laudabili consistit, possunt tamen esse, (ut loquar cum laudato *Brunone* d.l.p. 59.) & reverâ sunt causæ sanitatis particularis, quoad decentem organicam structuram, aut quoad continuitatem legitimam. Cæterum Efficientibus sanitatis

tatis intrinsecis præit dignitate Temperamentum, cujus nominis primum autorẽ fuisse *Hippocratem*, refert *Galen. Comment. ad lib. de Natur. Homin.* Et meritò quidem præit; est enim (uti suprà innui) universalius reliquis, idque propter continuam sanguinis per corpus circulationem, à quâ potissimum dependet. Hoc siue declinante, siue destructo, animæ facultates, vel, si mavis, actiones modò labefactantur, modò planè cessant. Cave tamen putes, primas duntaxat qualitates nob. tam arduum negotium absolvere, qui, ὡς τὸ θερμὸν εἶναι τὸ πλεονεχὲς δυναμὶν ἔχον, ἀλλὰ τὸ στυφνὸν &c. tum ex *Hippocrate*, tum ipsa rerum naturâ novimus. Accensenda utique huc & salsum, amarum, dulce, acerbum, & alia tum in homine, tum extra eum, esculenta & potulenta &c. quæ si probè mixta & temperata fuerint, Vitale temperamentum benè habet, suaque optimè munia perficit. Quod ergò hæc *Chymici* de suis principiis, horumque ἐνεργείας; quodve *Helmontiani* de vi seminali & luminosâ, de substantiæ proprietatibus, quæ sibi invicem non contrariantur, proferunt, & in locum temperamentorum reponunt, non re, sed tantum verbò, (ut oculatiores faciliè cernunt,) à Veterum doctrinâ distant; quem etiam considerandi & què ac edifferendi modum uti ipsis non in videmus, ita tum demum utile dulci permistum agnoscemus, si de eorum in praxi usu satis constiterit, quo sine frustrâ agitari à nobis omnia, scribique ac impendi, in Arte nostrâ res est æternæ veritatis. Quæ porrò de legitimâ organisatione, & decenti Unitate dici ad hunc scopum possent, ex superius recensitis haut difficulter colligentur: siquidẽ & hîc ea omnia, quæ proximè ad utramq; ἐπιβάλλον μίγμα conferunt, sub causarum ratione sanitati applicanda veniunt. Nos instituti ratio ad alia vocat.

Q.VII. An inter causas sanitatis procatarcticas

Astrorum influxus necessariò referendus?

Rebus non-naturalibus, (quæ aliàs *procatarctica* sanitatis, siue *occasionales* vocantur & ratione usus vel abusûs, qui in hominis voluntate consistit, ἀδιαφορὰ καὶ μέλα haut incommode dici queunt) æquè indigent Sani, quàm Ægri: Unde harum doctrina, quoad naturam, proprias differentias, ac vires non

minùs hîc, ac in pathologicis, quamvis dispari ratione, locum meretur. Inter has autem *Aërem ζωοφόρον*, ad sustentandam βιο-
 λυχνίαν flammulam in cordis sacrario perenniter micantem, maxi-
 mē necessarium, primas tenere, etiam Med. Tyronibus notissi-
 mum est. Hujus occasione propositæ quæstionis mentionem
 facere juxta ac examen instituere placet. Ubi quidem statim in
 limine affirmativæ videtur subscribendum, quod manifesta
 experientiæ fides, uti siderum in hæc inferiora influxum cottidiè
 confirmat, ita quoque, benignior si fuerit, Sanitatis vigorem
 plurimùm promovere, innumeris exemplis testetur. Quæ res
 non solum movit *Galenum*, ut 3. de dieb. Critic. c. 2, ita scriberet :
 πάντων τῶν ἀνθρώπων ἀσθενῶν ἀπολάουμεν τῆς δυνάμεως, sed etiam, diu
 ante hunc, ipsi *Hippocrati* quasi in manum dictavit hanc (in l. de
 Aer. loc. & aq. extantem) sententiā ; ὃ ἐλάχιστον μέρος τοῦ συμβάλλε-
 ῖναι ἀσθενομένῳ ἐστὶν ἰσχυρὸν, ἀλλὰ πάντῃ πλεῖστον. Verùm enim
 vero non hoc agimus, ut vel superiorum in hæc sublunaria influ-
 xum, hujusque in humanum quoque corpus vires planè negare,
 vel Astronomiæ aut etiam omnem Astrologiæ judiciariæ in Me-
 dicinâ usum improbare velimus, hoc enim utique nil aliud foret
 quàm experientiæ contradicere, ac εὖν τῷ κοινῇ καὶ τὸν ἰμάντα :
 quin potius hæc nobis mens est, etiam his ita concessis, non ta-
 men prorsus necessum esse, ut procatarcticarum Sanitatis causa-
 rum numerum propterea augeamus, quando quidem 1. hæc de in-
 fluxu Astrorum consideratio ad physicas contemplationes pro-
 priè pertinet, adeòque Artis Medicæ limites prorsus excedit. 2.
 si vel maximè harum rerum applicationem ad artis usum admit-
 tamus, in vanum tamen laboraverit Medicus, quoties hanc cau-
 sam vel corrigere, vel mutare, vel conservare voluerit, cum
 verissimum hîc evadat illud *Socratis* dictum : τὰ ὑπὲρ ἡμῶν, εἰδέν
 πρὸς ἡμῶν ! quòd nihil tale in Medici artificis potestate situm sit.
 Adde quòd 3. quatenus aër per astrorum Blas (ut *Helmont. Tr.*
Astra necessitant &c. & alibi loqui amat) varie movetur, non
 minùs ac ipsa *Temporum varietas*, implicite jam sub *Aëre* com-
 prehendatur, ut peculiariauctario, ceu dictum, haut sit opus.
 Coeterùm non improbare non possum Astrologiam illā judica-
 riam vulgarem, quæ tantum abest ut physicis principiis, erudite

ab Abd. Trevv. ostensis respondeat, ut potius vanis ac superstitiosis hypothefibus suis innixa, se prudentioribus deridendam, & falso epigramate ap. *Barclai. Argenid. lib. 2. perstringendam*; Medico autem cordato inutilem & Christiano omni maxime indignam, atque detestandam præbeat. *Conf. Grembs. Arbor. hom. integr. & ruinos. l. I. c. 7.*

Q. VIII. An ad Causas Sanitatis procatar- eticas etiam Medicamenta & operation- es Chirurgicæ pertineant?

Notus est *Coi aphorism. 37. f. 2. Ubi: Qui bene valent corpore,* inquit, *difficiliter ferunt medicationes.* Quô ipsô, præter res non naturales usu receptas, alia quædam assignatur ab *Hippocrate*, non admodum infrequens: quandoquidē multos intempestivo pharmacorum usu in morbos incidisse, ex perientia fide constat. Movit hæc contemplatiō *Rolsinck. & Blasii*, ut *Medicamenta* quoq; causarum *procatarcticarum* catalogo inseruerint; quos etiam imitatus *Bruno d. I.* non solum *Medicamenta*, sed & *operationes chirurgicas* eò retulit, idemque, vi & lege ἀντιεπιμέλειαν, in parte Physiologicâ observavit. Equidem cū *Medicamenta*, atque *Chirurgicæ operationes* communiter non solum inter præsidia θεραπευτικὰ recenserī soleant, sed etiam suâ id naturâ innuere, atque intendere videantur; ἀποστροφὴς huc transferri, ubi Medicatione parum opus est, non sine ratione quis dixerit. Quæ enim vel *Medicamenta*, quorum omnis in alterando ἐνέργεια absolvi-
tur, τὴν ἀντιτικτὴν ἑστίας, (præterquod nihil videtur desiderare sanitas, hujusque conservatio) vicem sustineat? & ferrô cur utaris, ubi nullus adest metus, ne pars sincera trahatur? Næ! in mediâ pace hoc foret bellum ciere, et irritare crabrones, ubi superfedere possis. Accedit, quod quoties talia quis adhibuerit *Consήματα*, Therapeutæ potius, quàm Conservatoris officiū implevisse à ple-
risque judicetur. Verū enim verò licet hæc non ineptè dicantur, tamen, si exactius rem ponderes, nihil ibi, quod nos feriat, in ve-
nies

nies. Quod ut magis pateat, distinguendum ducimus 1. inter res non naturales ἀπλῶς necessarias, & inter eas, quæ tales sunt κατὰ τί: 2. Inter sanitatem omnibus numeris absolutam, & inter ἐν ἐξί-
αν plethoricam corporis summam, tum etiam sanitatem in latitu-
dine sua consideratam. Ad prius quod attinet, referimus Medi-
camenta, & operationes Chirurgicas non inter simpliciter ne-
cessarias, sed secundum quid tales; Neq; etiam, quoad posterius,
optimæ sanitati hæc præsidia adsignamus, sed periculosa potius ἐν ἐξί-
αν & athletico corporis habitui, tum etiam fragili & anci-
piti, adeoque sub latitudine comprehensa sanitati. Hæc præditi
sanæ, nisi maturè congruo Medicamentorum aut Venæ sectio-
nis, aliorumvè præsidiorum usu sibi prospexerint, non nisi ὀλιγο-
χρόνιον, immo sæpè ἐπὶ κακόν sibi polliceri sanitatem queunt. Ac-
cedit, quòd cū dicta præsidia, ratione usus & abusûs ἀδιάφορα dici
non minus, ac reliquæ res non naturales, possint, eodem cum illis
quoque jure gaudere debeant. Notanter dico: *ratione usus & ab-
usus*; Quod n. nonnulli nimio aloës e.g. usu in morbos fuerint
conjecti, iniquè propterea apud Cardanum vapulat Galenus, a-
loen stomacho amicissimam profatus; quando certum est, ab his-
ce præsidiis καρπῶς usurpatis, uti morbi præsentis egregiè tollun-
tur, ita quoque imminentium pericula tutò averti, & optatam ποσ-
φύλαξιν obtineri, sicque, quod proverbio dici solet, tela prævi-
sa minus nocere. Quod profectò tantum abest, ut ad τὸ θεραπεύ-
σαι pertineat, ut potius ipse scopus finisque contrarium ostendat.
Nisi fortè quis objicere velit, etiam in *Sanitatis negotio Giganti-
zibus*, Spiritibus putà, suas arumnas esse; quod ingeniosum παρά-
δοξον, immò ἐνδοξον, assertioni nostræ, ut ut nobiscum pugnare vi-
deatur, minimè tamen contradicit.

Q. IX. An declaratio modi, quò Sanitas in
C. H. generatur, Physiologiæ Medicæ
inferenda, ibique explanatius proponen-
da sit?

Multa passim apud *Institutionistas* (ut vocantur ab *Hoffmanno*)

occu-

occurrere, quæ non tam ad artis usum faciant, quam inutilem sapiant ἀκριβολογίαν & otiosas, καὶ μοχθηρὰς δόξας, uti Galenus 7. m. m. 3. loquitur, adeò verum est, ut hospitem planè in his esse oporteat rebus, qui ignoret. Numverò & *Modi Generationis Sanitatis declaratio*, quam quæstio tangit, eò referri debeat? inquisitione dignum duxi, cum utrinque rationes militare haut ficulneæ videantur. Et quidem superfluum hoc esse negotium ipsa causarum Sanitatis enumeratio atque expositio arguit, quod si enim quis harum omnium naturam cognitam habuerit, agendi modum, & quò se invicem ordine in operationibus singulæ insequantur, vix poterit ignorare. Nonne enim causa e. gr. proxima, quasi digito ostendit, se esse, quæ proximè profit, aut obfit? & sic in cæteris. Quid opus docere, quomodo spiritus & humores in corpus ejusque partes agant? quis in singulis ordo observetur? quæ denique ratio causandi sit, quâ res non-naturales, ceu causæ remotæ, spiritus atque humores afficiant? quando hæc omnia cum, qui didicit rerum cognoscere causas, latere non possunt. Adde quod apud paucos hæc inserta declaratio inveniatur scriptores, ubi nullâ aliam facillè causam videas, quàm quod actum agere noluerint. Verùm enim verò cùm aliud sit, scribere eruditis, & jam in arte exercitatis; aliud autem erudire tyrones, qui noviter nomen dederunt νόμῳ ἡγεμονίῳ, utique haut debet dici otiosum, vel superfluum, quicquid in solidiorem εἰσαγομένων informationem, Artisque magis fundamentalem cognitionem redundat. Omnino 2. redundare, res ipsa loquitur, dum n. plerarumque causarum agendi modus μᾶλλον ἐναργῶς illis exponitur, & quò ordine se excipiant, exemplis ostenditur, & continuò inculcatur, tùm demum rectè intelligere incipiunt, quid sibi velint Hippocrates & Galenus, quod ubique tam studio se πάντα τὰ μέγιστα commendat. Vident tunc, quasi ea, quæ oculis cernuntur, τὸ μέγιστον, vel uti Galenus etiam l. 2. de dignot. puls. c. 4. appellat, σύμμετρον, cùm sit id, quod secundum naturam se habet, non aliter, quàm sicuti ab Aristotele l. 5. Ethic. de justitiâ docemur, explicandū esse; sicque demum in Methodò sanitatem conservandi, quæ principalem Artis nostræ partem constituit, insignem

Medico, *occasionum* tantò feliciori hinc factò inventori naturæque observatori, ut & *προφύλαξιν* desiderantibus utilitatem affert, uti benè docet P. Bruno d. l. p. 76. seq. cujus propterea premere vestigia volumus, rati, ubicunque verum invenias, tuum id facere licere.

Q. X. An tractatio de Differentiis Sanitatis Accidentalibus sit necessaria?

Quid per *Differentias Sanitatis accidentales* velimus intellectum, fuliùs ut proponamus, opus non est; quando id ab iis etià, qui nec dum *Artis rudimenta* deposuerunt, non penitus ignoratur. Quis n. adeo obesæ naris sit, ut subolfacere nequeat, aliam esse sanitatem excellentem cum aliis quoque dotibus corporis stipatam, atque exornatam; aliam vero hisce carentem? Quis longam à brevi distinguere valetudine &c. nesciat? ecquem denique alia id generis attributa Sanitatis, à temporis, motûs, eventus &c. circumstantiis desumi solita vel tyronem latere queant? Hisce igitur præsuppositis, id nobis jam potissimum curæ est, ut, num *horum* peculiaris tractatio necessaria; nec potius, (cùm breviter discere hodieque omnes cupiant) tanquam otiosa quædã, nulliusque momenti res, omittenda sit? Omitti enim, sine necessariæ cognitionis jacturâ, posse, vel superius allata innuere videntur, cùm suapte sponte talis mentem subeat cogitatio, quæ pro circumstantiarum varietate sanitatem æstimare, talemque vel aliam pronunciare nos doceat. Accedit quod plurimi autores hanc ipsam curam planè neglexerint, quod sanè, si tanta urgeret necessitas, minimè facturos fuisse, non inæptè quis colligat. Quin ipsam denique praxin si respicias. non adeo insignem ex accuratiori hac Scholasticorum meditatione utilitatem sibi quempiam polliceri posse, in propatulo videtur. Verum enim verò quamvis neque nob. integrum sit, omnes otiosas Scholarum Medic. argutias sive approbare sive resolvere, probe tamè distinguendum arbitramur, inter argutias apparentes & reverà tales. Videas enim hîc sæpius peccari, & usum rei negari, priusquam res ipsa

ipsa intellecta fuerit. Primum itaque, cum omnis de re aliqua tractatio ita institui debeat, ut qualibet ibi occurrentia membra sibi mutuò respondeant, unumque alterius fundamentum sive fulciat, sive illustret: constat sanè hinc, obmutuum, quem inter *σε φυσιολογία & παθολογία* habent respectum, id, quod in hac, sine methodi nàvo negligi non potest, in illà quoque omitti minime debere: nisi omnem recti, quod (ut in proœmio dixi) obliqui norma est, curam abjicere, ipsamque adeò Methodi naturam evertere velimus. Neque propterea alios, qui id non observarunt, autores culpare animus est; quandoquidem nob. (qui in verum duntaxat inquirimus) non tam quid alij fecerint, quam quid agendum sit, cordi curæ quæ est. Habent n. scientiæ, artesque sua incrementa, quibus cum Veteres ansam dederint, ingrati foret, immo superciliosi animi, si, quæ omissa sunt, oscitantia adscribere, non minùs, ac quia omissa sunt, parùm necessaria l. utilia judicare vellem. Hoc enim posterius quod attinet, si quis duntaxat in *παθολογίαν*, & ad statum hominis p. n. oculos converterit; non poterit non unà videre utilitatem hujus Tractationis in statu l. n., de quo *φυσιολογίαν* agere constat, præsertim cum contraria juxtà se posita magis elucescant. Quoties enim conservanda hominis, Petri, Pauli, &c. Sanitas est, nisi Medicus qualis & quanta (juxta recensitas circumstantias,) huic vel illi individuo sanitas adhuc præsens sit, vel ea, quâ antea gaudebat, fuerit, cognitum habeat, quomodo quæso certi quid, & quousque natura sollicitari debeat, determinabit? Quæ res cum in praxi quotidie occurrant, quâ, quæso, fronte quis eos arguet, qui diligentem harum considerationem & methodicam Tractationem urgent, juxta ac instituunt? nonne potius & hæc suum in Artis exercitio usum egregium habere, adeòque majoris ponderis esse, quàm ut vel supponi, vel planè omitti in accuratiori theoriâ possint, rem rectè putans nobiscum fateri cogetur?

Q. XI. Num, quæ de Accidentibus Sanitatis in parte Med. *φυσιολογικῇ* proponuntur, superflua sint?

Vereor, ne quis me eadem oberrare chordâ heic dicat!
sed

Sed ea est veritatis pulchritudo, ut vel millies conspecta, oculos
 mentis non fatiget, sed potius magis ad contemplandum alliciat.
 Quod etiam circa præsens *πρίβλημα* observare licet; in cuius li-
 mine notandum venit, per *Accidentia Sanitatis* intelligenda esse
 accidentia non sensu *Logicô*, sed *Grammatico* sumpta; quæ (uti
 describit *Bruno d.l.*) nihil aliud sunt, quàm effecta necessaria &
 inseparabilia Sanitatis, eam, veluti umbra corpus, ἀδιαχωρίτως
 concomitantia, quæ sub triplici isto genere *Αἰτιῶν* puta, *Ex-
 cretorum & Retentorum*, & tandem *Qualitatum* comprehen-
 duntur. Cum itaque effectus morbi in *pathologîa* accuratè expli-
 centur, tanquam illius objecti partem non contemnendam con-
 stituentes, nã! si nihil aliud esset, ipsa methodi ratio, & oppo-
 sitorum lex, ut de Sanitatis quoque recensendis effectibus *Med.
 Physiologica* sit sollicita, satis urgere possent. Sed ipsa quoque
 utilitas, ut ita fiat, suadet. Quei enim de Sanitatis statu nobis
 constabit, nisi effectus hi de suâ causâ testantes *Medicum*, *Sani-
 tatis Conservatorem*, instruant? Et quomodo ipsa *signorum*
Sanitatis doctrina stabit, hoc neglecto fundamento? Non est
 distinctio hæc otiosa quædam *Recentiorum ἀγρίβεια*, ipsi jam
 eam, tanquam necessariam æquè ac utilem, attenderunt *Veteres*,
 quod ex *Galeno* liquere potest, quando *l. i. m. m. 9.* *Quæ neces-
 sariò consequuntur dispositiones, à quibus operamur*, inquit, *sanis*
quidem nobis existentibus συμπεπνυότα accidentia, *morbò vero la-
 borantibus συμπτώματα*, quasi concausus, appellantur. Neque
 obstat, eadem quoque accidentia *cause* rationem alibi subire,
 sicque cramben sæpius coctam apponi; cum ipse ordo, qui disci-
 plinarum anima est, teste *Platone*, distinctam cujuslibet exposi-
 tionem apud illos præsertim, qui adhuc introducendi sunt, re-
 quirat. Imò in ipsâ praxi (licet ibi quibusdam hæc talia, tan-
 quam meræ subtilitates, parùm attendi perhibeantur,) adeò sui
 vendicant neglectum, ut methodicam Sanitatis conservationem
 non parùm sufflaminent: id quod suo loco ostendi facillimè
 poterit. Cæterum notandum h.l., ceu colophonem, adjicimus,
 modum considerandi læpius jam dicta *Accidentia Sanitatis* non
 tam in τῇ *naturali*, quàm potius τῇ *integrò* conquiescere; unde

etiam singulis *integritatis* character addendus est. Ubi iterum vides discrimen inter *Physicum* & *Medicum* intercedens; ille enim exponit *actiones* e.g. prout sunt *motus naturales* Agentis, tendentis ad patientis assimilationem; hic vero in suâ *φυσιολογία* Medicâ, illas ipsas quidē *κινήσεις*, sed non aliter quàm secundum suam *integritatem* vel *perfectionem*, cuique *κτὲρ φύσιν* convenientem, curæ sibi esse docet. Quò de alibi jam actum est.

Q. XII. An Ordo, quò Accidentia Sanitatis enumerari solent, sit indubitata veritatis?

In *præcd. Quest.* commemoravi, triplieia esse *Sanitatis Accidentia*, eaquæ sic enumeravi, ut primum locum *Actionibus*, secundum *Retentis* & *Excretis*, tertium vero *Qualitatibus* assignaverim. Qui ordo num ita comparatus sit, ut cum *Naturâ* ipsâ hujusvè indubitata veritate prorsus conveniat? non inutiliter quæritur. Quamvis enim hic iterum inveniri possint, qui parùm referre, quâ quodlibet sede ponatur, adeoque nodum in scirpo quæri arbitrentur, nihilominus tamen hæc suam quoque utilitatem habere ex dicendis constabit. Statuimus autem Ordinem hunc omninò à *Naturâ* observari, adeoque Medico docenti non solum, verum etiam artem exercenti, si utroque benè fungi officio & illius imitator laudabilis audiri velit, non perinde esse debere. Patet siquidem ex ipsâ *Sanitatis* definitione, actiones integras dispositionem corporis nostri naturalem immediatè sequi; hincque etiam de ejus integritate, ex τῶς τελεείῳ actionum, tanquam primariò atque ex ipsa *Sanitatis* essentiâ fluente fonte, indicium certissimum hauriri, ut proinde, primum actionibus inter *Sanitatis* accidentia locum deberi, res ipsa loquatur. Jam porrò videndum, quænam ab *actionibus* naturalibus opera (tanquam illarum effectus immediati) edantur? Ubi sanè nulla alia videre est, quam ipsa *Excreta* & *Retenta* secundum naturâ. Neque enim *Qualitates*, (putà sensiles, & externæ, de quibus hîc nob. sermo) excreta & retenta effectivè producunt, quin potius vice versa se rem habere, ipsa dicat *Naturæ* ratio, & exemplis facillè pos-

set illustrari. Prout enim sese habent Retenta & Excreta, ipsas
 etiam se habere Qualitatea non in ægris modò, sed etiam in sanis
 illicò advertere licet. Ex quibus sanè patet, Ordinem hunc à
 Naturâ ipsâ nobis commendari & indubitatz veritatis esse;
 quin etiam plus ibi utilitatis, quàm subtilitatis, occurrere, five
 hominis Sanitas conservanda, si restauranda
 veniat.

T A N T U M!

Ad Pereximium Dn. Respondentem,

συνοῖκον καὶ συστῆτον dilectissimum.

PRecipiti plerumque solent contendere cursu,
 Quis data mens firmò nescia stare locò;
 Sed tibi mens melior, BECHT I; nam ponere pri-
 mum

Fundamenta placet. Næ! benè cedet opus!

Benevol. affect. gr.

εὐχχαίμων deproper.

PRÆSES.

HActenus en! placuit strenuo indulgisse la-
 bori,

Nocte die doctis invigilasse libris:

Jam prodis, celebrem & fortis meditaris arenā,

Palladis auspicio pulpita docta subis.

Annuat his cœptis vasti Moderator Olympi,

Palladis ut felix ampla brabea feras.

Ita gratulatur

Frid. Wolpman, Brem.